

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

המלך

פרשת חקת

תורה

מעלת איש הציבור

במדבר פרק כ (א) וַיֵּבֹאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל הָעֵדָה מִדְּבַר צֶן בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וַיִּשָּׁב הָעָם וַיִּשְׁבּוּ מֵרֵם מֵרֵם וַיִּקְהָלוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אֹהֲרֹן: (ג) וַיִּרְבּוּ הָעָם עִם מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ לֹאמוֹ וְלֹא גִעְוֵנוּ בְּגִיעַי אַחֲיֵינוּ לִפְנֵי יְקֹזֵק: (ז) וַיִּדְבֹּר יְקֹזֵק אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ח) קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם אל הסלע לעניינתם ונתן מימיו והוצאת להם מים מן הסלע והשקית את העדה ואת בעיירם: (ט) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת הַמֶּטֶה מִלִּפְנֵי יְקֹזֵק כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ: (כח) וַיִּפְשֹׁט מֹשֶׁה אֶת אֹהֲרֹן אֶת בְּגָדָיו וַיִּלְבֹּשׂ אֹתָם אֶת אֱלֻעָזָר בֶּן וַיִּמָּת אֹהֲרֹן שָׁם בְּרֹאשׁ הָהָר וַיִּרְדּוּ מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר מִן הָהָר: (כט) וַיִּרְאוּ כָּל הָעֵדָה כִּי גִיעַ אֹהֲרֹן וַיִּכְבּוּ אֶת אֹהֲרֹן שְׁלֹשִׁים יוֹם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל: פרק כא (א) וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מִלֶּדְעָרֶד יֵשֵׁב הַנֶּגֶב כִּי בָא יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים וַיִּלְחֹם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשָּׁב מִמֶּנּוּ שָׁבִי:

דברי חז"ל בזכות שלושת האחים קיבלו שלוש מתנות:

ומבואר במסכת תענית דף ט ע"א רבי יוסי ברבי יהודה אומר שלשה פרנסים טובים עמדו לישראל, אלו הן משה, ואהרן, ומרים. ושלש מתנות טובות ניתנו על ידם, ואלו הן באר, וענן, ומן. באר בזכות מרים, עמוד ענן בזכות אהרן, מן בזכות משה. מתה מרים נסתלק הבאר. שנאמר [במדבר כ'] ותמת שם מרים, וכתוב בתורה ולא היה מים לעדה, וחזרה בזכות שניהן. מת אהרן נסתלקו ענני כבוד, שנאמר [במדבר כ"א] וישמע הכנעני מלך ערד, מה שמועה שמע שמע שמת אהרן ונסתלקו ענני כבוד, וכסבור ניתנה לו רשות להלחם בישראל. והיינו דכתיב [במדבר כ'] ויראו כל העדה כי גוע אהרן. אמר רבי אבהו אל תקרי ויראו אלא וייראו. כדדריש ריש לקיש, דאמר ריש לקיש, כי משמש בארבע לשונות אי, דלמא, אלא, דהא. חזרו שניהם בזכות משה, מת משה נסתלקו כולן, שנאמר [זכריה י"א] ואכחד את שלשת הרעים בירח אחד. **וכן כתוב במדרש ילקוט שמעוני זכריה רמז תקעח** והוסיף בסופו, ולעתיד לבא עתידים לחזור שלשתם שנאמר לא ירעבו זה המן, ולא יצמאו זה הבאר, ולא יכס שרב ושמש זה עמוד הענן ע"כ.

שאלות:

א { והקשה הכתב סופר לפי המבואר בחז"ל בתחילה זכו ישראל לשלושה מתנות בזכות שלושת האחים הבאר בזכות מרים והענן בזכות אהרן והמן בזכות משה, אולם אחרי פטירת מרים קיבלו שלושת המתנות בזכות משה ואהרן, ולאחר פטירת אהרן קיבלו את שלושתן בזכות משה, א"כ למה לא נאמר שהסוף מגלה ששלושת המתנות היו תמיד בזכות משה? **ב { ועוד קשה** כיון שהבאר חזר בזכות שניהם מדוע אחרי פטירת מרים לא היה מים לעדה עד שהתלוננו על משה ואהרן שהולכים למות, למה לא חזרו מיד המים? **ג { ועוד קשה** יש להתבונן מדוע המן שייך למשה וענני כבוד לאהרן והבאר למרים ולא אחרת?

הקדמה במעלת זיכוי הרבים:

ונקדים במעלת זיכוי הרבים עליהם כתב הנביא דניאל פרק יב (ג) וְהַמְשַׁכְלִים יִזְהָרוּ פְּזָהֵר הִרְקִיעַ וּמִצְדִּיקֵי הָרָבִים כְּפֹכְבִּים לְעוֹלָם וְנֶעַד: וביארו חז"ל **במסכת בבא בתרא דף ח ע"ב** [דניאל י"ב] והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע וגו' זה דין שדן דין אמת לאמתו, ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד אלו גבאי צדקה. במתניתא תנא והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע זה דין שדן דין אמת לאמתו וגבאי צדקה, **ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד אלו מלמדי תינוקות. ומעין זה מבואר במסכת שמחות דרבי חייה פרק ג הלכה ח. ופרש"י** גבאי צדקה, המשכילים אל דל מהו צריך. מלמדי תינוקות, מצדיקי רבים הן שמלמדין ומחנכין אותן בדרך טובה.

התענה שלוש מאות תעניות לראות את רבי חייה:

ומסופר במדרש קהלת רבה (וילנא) פרשה ט ריש לקיש ואית דאמרי ריב"ל הוה מתחמד למיחמי לר' חייה רבה, אמרין ליה לית את הוא כד"י, אמר לון למה ולא לעית באוריתא כוותיה, א"ל לא, אלפת אוריתא כוותיה ולא עוד, אלא דהוה גלי, אמר לון ואנא לא הוינא גלי, אמרין ליה את הוית גלי למילך והוא גלי לאלפא, יתב תלת מאה תעניתא אתחזי ליה בחלמיה ע"כ, מבואר שבשביל שיראה את רבי חייה שהיה מזכה הרבים נצרך לעשות שלוש מאות תעניות ואם לא ריש לקיש או ריב"ל נאמר כך מה נאמר בזמננו עד כמה הזכות גדולה של כל אדם המזכה את הרבים. הרינו למדים שכל דבר שמזכה את הרבים הן בדיני תורה והן ללמד תינוקות והן להאכיל כשר וק"ו ללמוד וללמד תורה אשר שכרו לאין ערוך.

מצרות האגדה בדרך צחות:

כתוב בספר אוצרות האגדה על הפסוק בתהילים כה-יא. וסלחת לעוונני כי רב הוא, לכאורה יש לדקדק וכי מפני שהעוון הוא רב וגדול צריך לסלוח עליו, והרי אדרבה כשהעוון קטן קל לסלוח עליו יותר? ויש לפרש בדרך צחות על פי דברי רבותינו בתלמוד כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו כדי שלא יהא הוא בגיהנם ותלמידיו בגן עדן, יוצא לפי זה שיאה ונאה לסלוח לתלמיד חכם לאחר ששב בתשובה על עוונותיו כדי שלא יהיה הוא בגיהנם ותלמידיו בגן עדן, וזהו שאומר הכתוב וסלחת לעוונני כי רב הוא תסלח לעוונותי, הכוונה בזה לרמז כיון שאני רב מלשון רבנות והעוון נעשה על ידי רב ולא נאה שהרב יהיה בגיהנם ותלמידיו בגן עדן.

מזכה הרבים זוכה לבנים טובים, ומעשיות בזה:

מסופר על החת"ס זצ"ל התמרמר פעם לפני תלמיד אחד כי מרוב טרדותיו בקהילתו אין לו פנאי להשיג על בניו, השיב התלמיד לרבו דוד המלך ע"ה בתהילים אומר "כל היום חונן ומלווה וזרעו לברכה" למרות שהמלווה נותן את כל יומו לאחרים ברוב עיסוקיו אתם וא"כ נשאלת השאלה זרעו מה יהיה עליהם, על זה אומר המשך הפסוק "וזרעו לברכה" שבזכות מעשיו עם הכלל אף אם אין לו זמן להשיג על בניו השי"ת ישגיח עליהם שיהיו לברכה זרע ברוכי ה', הוטבו הדברים בעיני החת"ס וחזר עליהם בשם תלמידו בסעודה שלישית. **וכן מסופר כי שאלו את מרן הגר"י מבריסק** זצ"ל עצה להצלחה בחינוך הבנים, אמר להם איני יודע ליתן עצות אך דבר אחד ראיתי כי מי שמזכה את הרבים יש לו בנים טובים, כמאמר הכתוב בתהילים "גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יבורך". **ובדרך זו הסביר ה"שם" את המזכה את הרבים** "כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו" "חטא" לשון חיסרון בדומה "והיית אני ובני שלמה חטאים" וכך "כל המזכה את הרבים" למרות העובדה שהמזכה את הרבים מקדיש לכך זמן רב מזמנו בכל זאת "אין חטא בא על ידו" הדבר לא יגרם לו חיסרון לא ברוחניות ובגשמיות. **ואכן מצאתי שכך מבואר בתנא דבי אליהו רבה (איש שלום) פרשה ט** היה אלקנה עולה ארבעה פעמים בשנה, שלשה מן התורה ואחת שקיבל עליו, שנאמר ועלה האיש ההוא מעירו מימים ימימה וגו' (שמואל א' א'-ג'), אלקנה הוא עלה ואשתו ובניו ובנותיו ואחיו ואחיותיו וכל קרוביו עמו וכל בני ביתו היה מעלה את הכל עמו, וכו' **דבר אחר** למה מעלה את הכל עמו, כשהיו עולין בדרך ולנין ברחובה של עיר, מתקבצים האנשים לבד והנשים לבד, שכן האיש מדבר עם האיש, אשה עם האשה, גדול עם גדול, קטון עם קטון, והיתה המדינה מרגשת והיו שואלין להן להיכן תלכו, ואומרים אל בית האלהים שבשילה שמשם תצא תורה ומשם מצוות, ואתם למה לא תבואו עמנו ונלך ביחד, מיד עיניהם משגרות דמעות, אמרו להן נעלה עמכן, אמרו להן הין, עוד לשנה הבאה חמשה בתים, לשנה אחרת עשרה בתים, לשנה אחרת חמשה בתים, והיו עולין הימניה כששים בתים, **ובדרך שהיה עולה שנה זו לשנה אחרת אינו עולה בדרך אחרת**, אלקנה הכריע את ישראל לכך זכות וחניך

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד

רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל, ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד

Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

אותם במצות, וזכו רבים על ידו, הקדוש ברוך הוא בוחן לבות וכליות אמר לו, אלקנה את הכרעתה את ישראל לכף זכות וחינתם במצוות, וזכו רבים על ידך, אני אוציא ממך בן שיכריע את ישראל לכף זכות ויחנך אותם במצוות ויזכה רבים על ידיו ע"כ. מבואר שבזכות שזיכה את הרבים זכה לבן שמואל הנביא.

מעשה עם החפץ חיים:

בערוב ימיו של הסבא קדישא מרן הח"ח זצ"ל נתבקש פעם ע"י הגאון ר' חיים עוזר זצ"ל לבוא מראדין לויילא לדבר ולחזק בעניין טהרת המשפחה הח"ח שמפני זיקנותו המופלגת וחולשתו הגדולה כבר לא יצא לשום מקום החליט הפעם לצאת ואמר "אם ר' חיים עוזר מבקש צריך לבוא". בני ביתו של הח"ח שידעו כמה טירחה וקושי ואולי אף סכנה לבריאותו כרוכה בנסיעה זו שהייתה אז כמובן על עגלה וסוסים ומרחק רב ועלולה הייתה להחליש אותו מאוד אמרו לו כי אינם מוכנים בשום אופן לסייע לו בנסיעה זו מחשש לבריאותו ואילו הח"ח אמר "אלך לבד". אמר ועשה קם לאיטו מן הכסא ופסע לכיוון היציאה וכ"כ חלש היה עד שלא יכל ללכת לבדו והוצרך להישען על קירות הבית כשפניו מול הקיר ושני ידיו נתמכים בקירות הבית וכך פסע בקושי פסיעה אחת פסיעה בני הבית שנדהמו מרצונו העז לנסוע וראו כמה חשובה בעיניו נסיעה זו נעתרו לבסוף וסידרו לו את כל הדרוש לנסיעה והח"ח נסע לויילא. לנסיעתו זו התלווה אליו ת"ח אחד ששימש כמה שנים את הח"ח ושהה עמו כל השבת בויילא וכך ממשיך לספר. נכנסו לויילא כמובן שההמולה הייתה גדולה הח"ח הגיע לויילא ר' חיים עוזר בא לקבלו והודה לו על טירחתו המרובה סידרו לנו מקום למשך השבת כראוי לכבודו של הח"ח וביום שישי תלו מודעות ענק בכל וילנא שהח"ח ישא את דברו בליל שבת לנשים ובשבת בבוקר לגברים בביהכ"נ. ומספר האיש הנ"ל שבילל שבת דיבר הח"ח לפני כששת אלפים נשים שבאו לביהכ"נ, וכך גם בבוקר יום השבת דיבר לפני ששת אלפי איש המחזה היה מרגש והח"ח כדרכו עורר את הלבבות ודיבר וחזק בעניין טהרת המשפחה. בשבת אחה"צ לאחר שהח"ח נח מעט חלק מהקהל הרב שגדש את החצר וביקש לנצל הזדמנות נדירה זו על מנת לבקש ברכה או עצה ואחרים סתם באו לחזות בפני הח"ח זצ"ל אחד מן הנכנסים היה אדם מבוגר שבא לבקש עצה וברכה על דבר מה הח"ח ענה לו על משאלתו ולאחר סיים תפס את ידיו של אותו זקן ושוחח עמו כמה דקות על ענייני אמונה הח"ח הרגיש שדבריו פעלו בלבו של אותו זקן סיים את דברו ובירכו לשלום כשיצא האיש מן הבית מספר הת"ת שהתלווה אל הנסיעה הבחנתי כי הח"ח מתפעל ממשוה ולוחש לעצמו דבר מה היטיתי את אוזני ואני שומע האיד הח"ח אומר לעצמו 'אכן היה כדאי לבוא ולטרוח מראדין עד וילנא ולחזור כדי לחזק יהודי אחד באמונה. כלומר שכל הדרשה הארוכה והקהל הגדול ששמע עדיין לא הספיק להח"ח להצדיק את מטרת הנסיעה כי מי יודע אם פעל בדברו אך משהרגיש ברור על יהודי אחד שהתחזק באמונה וא"כ פעל ועשה משהו מועיל לחזק יהודי באמונה על כך אומר הח"ח שהיה כדאי הכל בכדי לחזק יהודי אחד באמונתו. וכל שכן לזכות את הרבים פלאי פלאים.

עוד מעשה עם החפץ חיים במעלת המזכה את הרבים:

מספרים על יהודי שהיה מחזיק ישיבה ולכן עיסוקו היה לאסוף כסף אלא שבערוב ימיו החליט שגם הוא צריך ללמוד קצת ולכן רצה להפסיק מעיסוקו ולשבת ללמוד, אלא שהחליט להיוועץ בחפץ חיים על כך, לאחר שהציע את שאלתו שאלו הח"ח שהיה אז בשנותיו האחרונות קנית נעליים חדשות, היהודי חשב שרח"ל הח"ח הזדקן וכבר אינו מדבר לעניין אבל בכל זאת מפני כבודו ענה שאכן קנה, המשיך הח"ח לשאול היכן קנית אצל סנדלר או בבית חרושת, ענה היהודי בבית חרושת כי שם זול יותר, אם כך הסנדלר צריך להיות מיליונר כי אם בעל בית חרושת המוכר בזול הוא עשיר כל שכן הסנדלר המוכר ביוקר צריך להיות עשיר מופלג, תמה היהודי על הקל וחומר הלא בבית חרושת מכינים עשרות זוגות ביום והסנדלר מכין זוג אחד בכמה ימים, ענהו הח"ח זהו בדיוק הישיבה שאתה מקיים בעבודתך היא בית חרושת לתורה בעוד שאם תשב ללמוד לבד תהיה כמו הסנדלר.

סוד זכות משה ואחיו למתנות זיכוי הרבים:

אחר הדברים האלה יובנו דברי חז"ל כפי שמתרץ הכתב סופר שסוד הזכות שזכו מרים אהרון ומשה שיתנו לישראל שלושה מתנות, זה בגלל הזכות שהנהיגו את עם ישראל ובזכות זיכוי הרבים וסבל עול הציבור זכו שבזכותם יקבלו ישראל המתנות, אולם העול של ישראל מתחלק על שלושת האחים, מרים הנהיגה את נשות דור המדבר כמבואר שאמרה את השירה עם בנות ישראל ותשר מרים, אהרון היה אוהב שלום ורודף שלום ומשכין שלום בין כל חלקי הציבור, משה לימד תורה והנהיג את כלל ישראל, אך לאחר שפטר מרים העול נפל על משה ואהרון והתחלק בניהם, ולאחר פטירת אהרון כל העול של ישראל נפל רק על משה, ולכן באמת אין זכותו של משה לבד מועילה לקבל את שלושת המתנות אלא רק אחרי שקיבל על עצמו את כל העול של הציבור, אבל בזמן שאחיו היו בחיים העול של הציבור התחלק על שלושתן וצריך את זכות שלושת האחים כדי שיקבלו ישראל את שלושת המתנות, ואח"כ בזכות השניים ואח"כ בזכות משה, ובזה מיושבות כל השאלות שלא היה שייך לקבל את המתנות בזכות משה לבדו כל זמן שהיו מרים ואהרון חיים כיון שהתחלקו בעול הציבור, והראיה לזה שאחרי פטירת מרים לא היה אפשר לקבל את המים בזכות שניהם רק לאחר כמה זמן שיקבלו עליהם את העול של הציבור ויגדל העול עליהם ורק אז חזרו המים.

המים ובת ישראל מסמלים הצניעות:

ולגבי הקשר בין המתנות למשה אהרון ומרים נראה לענ"ד שיש קשר בין המתנה שניתנה לאדם שבזכותו ניתנה לישראל כדלהלן, בזכות מרים הבאר בהיות והמים הן מאפיינים את האשה, כיון שאופי המים הם סוד קיום העולם הן האדם והן החי והן הדומם ולמשל אי אפשר לבנות שום בניין בלי מים שבו עושים ומעבדים את הטיט, אולם כאשר הבניין נגמר ומתנוסס אין שום זכר למים ולא נראה לעין האדם שהמים שותפים בבניית הבניין, בדומה לכך זה המאפיין את בת ישראל שנאמר על האשה כל כבודה בת מלך פנימה שהצניעות זה הסמל של האשה אך למרות זאת היא עושה חיל מאחרי הפרגוד ומאחרי כל גדול עומדת אשה גדולה שפועלת ומסייעת רבות בנסתר ואין הדברים נראים בגלוי, וכמ"ש שלמה המלך במשלי פרק יד (א) חֲכָמוֹת נָשִׁים בְּנֵתָה בֵּיתָה וְאִלְתָּ בִּגְדֶיךָ תִּהְיֶינָה: וכמו כן אמרו חז"ל במסכת יומא דף מז ע"א תנו רבנן שבעה בנים היו לה לקמחית וכולן שמשו בכהונה גדולה. אמרו לה חכמים מה עשית שזכית לכך? אמרה להם מימי לא ראו קורות ביתי קלעי שערי. וזו גדולתה ומעלתה של בת ישראל, ולכן באר המים בזכות מרים.

ענני כבוד ואהרון מסמלים האחדות והשלום:

וענני כבוד בזכות אהרון בהיות וענני כבוד אשר הקיפו את בני ישראל מששה קצוות כך שכלל ישראל נמצאים תחת מטריה אחת ואוהל אחד המסמל את האחדות והשלום, וזה בזכות מידתו של אהרון שהיה אוהב שלום ורודף שלום כמאמר התנא בפרקי אבות פרק א משנה יב הלל ושמאי קבלו מהם הלל אומר הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה: ולכן בזכות אהרון זכו ישראל לענני כבוד.

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

המן והתורה מקור חיות האדם:

המן בזכות משה בהיותו והלחם הוא מקור קיום וחיות האדם כדכתיב **דברים פרק ח (ג)** וַיִּעַנֶּה וַיִּרְעֶבֶתְוּ וַיֹּאכְלֻהוּ אֶת־הַמֶּן אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּתָּ וְלֹא־יָדְעוּן אֲבֹתֶיךָ לִמְעַן הוֹדִיעֶךָ כִּי לֹא עָלִי הַלֶּחֶם לִבְדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל־כָּל־מוֹצָא פִּיִּי־קֹרֶךָ יִחְיֶה הָאָדָם: ללמדנו שהלחם הוא חיותו של האדם, ומשה לימד תורה לעם ישראל אשר עליה נאמר **במשלי פרק ג (טז)** אֲרֹךְ־יָמִים בְּיָמֶיךָ בְּשִׂמְאוֹלָהּ עֶשֶׂר וְכָבוֹד: (יח) עֲצִיזֶיךָ הִיא לְמַחְזִיקֶיךָ בְּהָ וְתַמְכִּיךָ מֵאֲשֶׁר: **וכן סדר רב עמרם גאון (הרפנס) תפילת ערבית** ונשמח בדברי תורתך ובמצותיך לעולם ועד, כי הם חיינו ואורך ימינו, **וכן בסדר רב עמרם גאון סדר תפילה** כי באור פניך נתת לנו ה' אלהינו תורת חיים אהבה וחסד צדקה ורחמים. ועוד רבות כהנה כי חיות האדם וקיומו תלוי בתורה הקדושה, וכמ"ש הרמב"ם **הלכות רוצח פרק ז הלכה א** תלמיד שגלה לערי מקלט מגלין רבו עמו, שנאמר [דברים י"ט ה', דברים ד' מ"ב] וחי, עשה לו כדי שיחיה, **וחיי בעלי חכמה ומבקשיה בלא תלמוד כמיתה שובין**, וכן הרב שגלה מגלין ישיבתו עמו. לכן בזכות שזיכה משה את כלל ישראל בתורה ניתנה מתנת המן לעם ישראל בזכותו.

מוסר השכל מעלת המזכה את הרבים או השותפים לו:

מכאן אנו למדים יסוד גדול לחיים שבעצם כל עול ציבור שמוטל על האדם הוא בעצם מגדיל זכויותיו, כיון שבדרך כלל טבעו של אדם לחפש להוריד עול מעליו ולהטילו על אחרים ועכ"פ לברוח ממנו, אולם אם היה האדם יודע שבעצם כל הטלת עול שנותנים עליו הוא בגלל שמהשמים רוצים להרבות ולהגדיל את זכויותיו היה מקבל את הדברים אחרת, ואפילו משה רבנו ואהרן זכו רק בזכות עול הציבור וזיכוי הרבים, ק"ו בדורנו שודאי כל המזכה את הרבים ומקבל עליו עול ציבור ודאי זוכה לשכר גדול, וכן כל המחזיק עול תורה של רבים או החכמים שמזכים את הרבים הרי הוא שותף לזכות גדולה.

מעשה עם הרב זושא:

מסופר על רבי זושא מאניפולי אחיו של הרבי ר' אלימלך שהיה אומר אם אחרי המאה ועשרים שלי כאשר אעמוד בפני בית דין של מעלה יבואו ישאלו אותי זושא למה לא היית כמו משה רבינו, משאלה זו אינני מפחד אענה להם מיד כי אני לא משה רבינו, אם ישאלו אותי למה לא היית כמו רבי עקיבא, גם משאלה זו אינני מפחד ואומר מיד כי אני לא רבי עקיבא, אבל הרי ישאלו אותי זושא למה לא היית זושא, אוי משאלה זו אני מפחד על זה לא יהיה לי מה לענות, כי אכן זושא יכולתי להיות את הכוחות שנתנו לי לא ניצלתי את הכישרונות שהיו בי לא מיציתי עד תום לא עמדתי בציפיות שהיו לבוראי ממני אוי לי מיום הדין אוי לי מיום התוכחה על זה בכה רבי זושא מה אומר ומה אענה אם ישאלו אותי זושא למה לא היית לפחות זושא. זה מה שאומרת המשנה כאן כל המזכה את הרבים כל אדם יכול להיות בכלל מזכה הרבים כל אדם גם צריך להיות בכלל מזכה הרבים כמה הם רבים מיהם הרבים עד כמה מזכה הכל יחסי כל אחד לפי דרגתו וכפי יכולתו לא דורשים מאיתנו להיות משה רבינו או רבי עקיבא אך דורשים גם דורשים מכל אחד מאיתנו להיות הוא עצמו ולנצל את כישוריו ויכולותיו וזוהו זוכה ומזכה בזה ובבא ומברך בשפע ברכה והצלחה.

בידידות ואהבה

הצב"י מרדכי מלכא ס"ט

Handwritten signature of Rabbi Mordechai Malka.